

geld moesten worden gewogen. Op die manier bleef de aanvoerlijn kort en waren de transportkosten laag. Hoewel de handel in Rotterdam zich op de wekelijkse marktdagen niet op een groot centraal plein afwikkelde, maar verspreid langs kaden van haven en grachten, op schepen en bruggen plaats vond, vervulde het gebouw, dat anno 1548 'stede huys' werd genoemd en daarvoor gasthuis heette, in het marktgebeuren een centrale rol.

Het gasthuis vormde het centrum van waaruit de markten in alle richtingen uitwaaierden en in die situatie kon het luiden van de gasthuisbel het begin van de markt aangeven¹⁶). Dit multifunctionele gebouw, met de voorzijde aan de Dijkstraat, thans Hoogstraat¹⁷) en met de achterkant naar de Botersloot gewend, was via de stadsgrachten uitstekend bereikbaar. Aan de zuidkant van de dijk(straat) lag de haven waar schepen koopwaar uit aller heren landen losten en laadden. Daar bevond zich in 1475 ook de kraan¹⁸). Verkeerstechnisch gezien lag, of nauwkeuriger, hing de Rotterdamse waag dus op een geschikte locatie.

In naam van keizer Karel V, die tevens onder andere graaf van Holland was, liet zijn stadhouder daar in 1553 een plakkaat op de waag te Rotterdam uitvaardigen. Deze bevestigde dat de waag tot de keizerlijke domeinen behoorde en bepaalde verder dat alle bij gewicht verkochte goederen boven de tien pond, zowel in de stad als in 'den dorpen daer ontrent', nergens anders dan in de Rotterdamse waag mochten worden gewogen. Ondanks strenge strafbepalingen op overtreding moet de verleiding voor de plattelanders te groot zijn geweest, want in de jaren 1555 en 1568 zijn opnieuw plakkaaten van soortgelijke strekking verschenen. Het plakkaat van 1568 specificerde de dorpen als Hillegersberg, Overschie, Kralingen, Capelle en Nieuwerkerk¹⁹).

Het beleid van stadsbesturen was er op gericht handel en nijverheid in het omringende platteland zoveel mogelijk te weren ten voordele van de eigen negotie. De grote mate van zelfstandigheid die de steden in de tijd van de Republiek verkregen vergemakkelijkte dit streven. Rotterdam breidde haar invloed in Schieland steeds meer uit. De stad verwierf het baljuw- en dijkgraafschap en daarmee zeggenschap van doorslaggevende betekenis in het college van de hoge vierschaar en het hoogheemraadschap. Door verwerving van bestuursrechten in naburige dorpen, de zogenaamde ambachtsheerlijkheden, kreeg Rotterdam ook op lokaal niveau grote invloed. Deze ontwikkeling ging zo ver, dat Van der Gouw niet gearzeld heeft Schieland als koloniaal gebied van Rotterdam te